

Kardiyovasküler Cerrahi Yoğun Bakım Birimlerinde Hasta Yakınının Gereksinimleri: Anksiyete ve Depresyon İle İlişkisi

Association Between Anxiety and Depression and Needs of Patient Families in Cardiovascular Surgery Intensive Care Unit

Halil İbrahim Ölçüm¹, Kelime Özşen², Adem İlkey Diken³, Ece Yazla⁴, Mehmet Emrah Karadere⁴

¹Hitit Üniversitesi, Çorum Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Çorum, Türkiye

²Hitit Üniversitesi Çorum Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kalp ve Damar Cerrahi Kliniği, Çorum, Türkiye

³Hitit Üniversitesi, Kalp ve Damar Cerrahi Anabilim Dalı, Çorum, Türkiye
⁴Hitit Üniversitesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Çorum, Türkiye

Cite this article as: Ölçüm Hİ, Özşen K, Diken Aİ, Yazla E, Karadere ME. Kardiyovasküler cerrahi yoğun bakım birimlerinde hasta yakını gereksinimleri: Anksiyete ve depresyon ile ilişkisi. Yoğun Bakım Derg 2018; 63-7.

Sorumlu Yazar /

Corresponding Author:

Halil İbrahim Ölçüm

E posta: tsey864@gmail.com

©Telif Hakkı 2018 Türk Dahili ve Cerrahi Bilimler Yoğun Bakım Derneği - Makale metnine www.dcyogunbakim.org web sayfasından ulaşılabilir.

©Copyright 2018 by Turkish Society of Medical and Surgical Intensive Care Medicine - Available online at www.dcyogunbakim.org

Yazar Katkıları: Fikir - H.İ.Ö., K.Ö.; Tasarım - H.İ.Ö. A.İ.D., M.E.K.; Denetleme - H.İ.Ö., E.Y.; Kaynaklar - A.İ.D., M.E.K.; Malzemeler - H.İ.Ö., K.Ö.; Toplanması ve/veya İşlenmesi - K.Ö., A.İ.D.; Analiz ve/veya Yorum - H.İ.Ö., E.Y., A.İ.D.; Literatür Taraması - H.İ.Ö., E.Y.; Yazıyı Yazan - H.İ.Ö., E.Y.; Eleştirel İnceleme - H.İ.Ö., K.Ö., A.İ.D., E.Y., M.E.K

Öz

Amaç: Bu çalışmada öncelikle kardiyovasküler cerrahi yoğun bakım biriminde yatarak tedavi gören hastaların yakınlarının gereksinimleri ile "anksiyete ve depresyon belirti düzeylerinin" belirlenmesi, ikincil olarak da bu belirtilerin gereksinimler ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Tanımlayıcı tipteki bu araştırma Kardiyovasküler Cerrahi Yoğun Bakım biriminde en az 24 en fazla 72 saat süresince yatarak tedavi gören 99 hastanın yakınları ile gerçekleştirilmiştir. Hastane Anksiyete ve Depresyon Ölçeği (HADÖ) ve Yoğun Bakım Birimlerinde Hasta Yakınları Gereksinim Ölçeği (CCFNI) uygulanmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerde; yüzde ve ortalamalar, cinsiyet ve yakınlık düzeyi gruplarının karşılaştırılmasında t testi ve Tek Yönlü ANOVA testi; ölçek puanları arasındaki ilişkinin belirlenmesinde ise Pearson iki yönlü korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Kadın hasta yakınlarının "anksiyete" ve "depresyon" alt ölçek puanları erkek hasta yakınlarının puanından yüksek bulunmuştur. Hastanın eşlerinin "bilgi" gereksinim puanları diğer aile bireylerinden ve hasta eşlerinin "depresyon düzeyi" puanları akraba olmayan yakınlarının puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca "güvenlik/yakınlık" ile "anksiyete ve depresyon" alt ölçekleri arasında ilişki saptanmıştır.

Sonuç: Yoğun bakımda hastası olan hasta yakınları yüksek anksiyete ve depresyon belirtileri sergilemektedirler ve onların güçlü güvenlik ve yakınlık gereksinimleri olmaktadır. Bu gereksinimlerin karşılanması anksiyete ve depresyon belirtilerini azaltabilir.

Anahtar Kelimeler: Kardiyovasküler hastalıklar, yoğun bakım ünitesi, hasta yakını gereksinimleri, anksiyete, depresyon

Geliş Tarihi: 13.09.2018 **Kabul Tarihi:** 22.10.2018

Author Contributions: Concept - H.İ.Ö., K.Ö.; Design - H.İ.Ö. A.İ.D., M.E.K.; Supervision - H.İ.Ö., E.Y.; Resources - A.İ.D., M.E.K.; Materials - H.İ.Ö., K.Ö.; Data Collection and/or Processing - K.Ö., A.İ.D.; Analysis and/or Interpretation - H.İ.Ö., E.Y., A.İ.D.; Literature Search - H.İ.Ö., E.Y.; Writing Manuscript - H.İ.Ö., E.Y.; Critical Review - H.İ.Ö., K.Ö., A.İ.D., E.Y., M.E.K

Abstract

Objective: In this study, we primarily aimed to determine "needs" and "anxiety and depression symptom levels" among families of patients who were followed up in cardiovascular surgery intensive care unit (ICU). Furthermore, we sought to investigate the association of anxiety and depression with these needs.

Material and Methods: This descriptive study was conducted with relatives of 99 patients who were hospitalized for minimum 24 and maximum 72 hours in cardiovascular surgery ICU. Hospital Anxiety and Depression Scale and Critical Care Family Need Inventory were applied. Percentages and averages were used in descriptive statistics. Moreover, t-test and One Way ANOVA tests were used for comparisons between the gender and relationship groups. Pearson's two-way correlation analysis was used to determine the association between scores obtained from above mentioned scales.

Results: The "anxiety" and "depression" subscale scores of female relatives were higher than those of male relatives. The "information" need scores of spouses were higher than those of other family members, and depression level scores of spouses were higher than those of non-consanguineous relatives. Moreover, "proximity/assurance" and "anxiety and depression" subscale scores were related.

Conclusion: Patients' relatives show high anxiety and depression symptoms and they strongly need proximity and assurance. Meeting these requirements may reduce symptoms of anxiety and depression.

Keywords: Cardiovascular diseases, intensive care unit, family, needs, anxiety, depression

Received: 13.09.2018 • **Accepted:** 22.10.2018

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan alınmıştır (29.02.2016/003).

Hasta Onamı: Yazılı onam bu çalışmaya katılan hasta yakınlarından alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the Hitit University School of Medicine Ethics Committee for Non-invasive Research (29.02.2016/003).

Informed Consent: Written informed consent was obtained from patient's relatives who participated in the study.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Giriş

Ailede hasta bir bireyin olmasının bakım verenler için ciddi bir yük oluşturduğu belirtilmektedir (1). Birçok stres faktörünün yer aldığı yoğun bakım biriminde yatarak tedavi görmek hem hastayı hem de ailesini olumsuz etkiler (2). Hastalarını kendileri ile iletişim kuramayan ve kendini savunamayan halde görmelerinin hasta yakınlarını emosyonel olarak yıpratmış (3), ayrıca hasta yakınlarının bakım veren yükü, depresif belirtiler ve uyku kalitesi gibi etkenler ile ilişkili olarak bitkinlik hissettikleri bildirilmiştir (4). Ayrıca yoğun bakım hizmetinden memnun kalmayan aile bireyleri daha yüksek depresyon ve anksiyete bildirmektedir (5). Literatürde yoğun bakımda yatan hastaların ailelerinin gereksinimlerinin tespit edilmesi amacıyla yapılmış pek çok araştırma yer almaktadır. Buna rağmen gereksinimlerin anksiyete ve depresyon düzeyi ile ilişkisini ortaya koyan çalışmalara hala ihtiyaç vardır. Ayrıca KVC yoğun bakım birimi özelinde de hasta yakınlarının gereksinimlerinin, anksiyete ve depresyon belirtisi düzeylerinin sorgulandığı yeterli çalışma olmaması bu araştırmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu araştırma, gereksinimlerin anksiyete ve depresyon belirtileri ile ilişkisini incelemesi yönüyle de önemlidir.

Bu bilgiler dikkate alınarak gerçekleştirilen bu çalışmada kardiyovasküler cerrahi yoğun bakım biriminde yatarak tedavi gören hastaların yakınlarının gereksinimlerinin, anksiyete ve depresyon belirtisi düzeylerinin belirlenmesi, bunun yanı sıra bu belirtilerin gereksinimler ile ilişkisini incelemesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler

Tanımlayıcı tipte olan bu araştırma, Hitit Üniversitesi Çorum Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kardiyovasküler Cerrahi Yoğun Bakım biriminde gerçekleştirilmiştir. Araştırma evrenini yoğun bakım birimlerinde Mart 2016-Mart 2017 tarihleri arasında yatarak tedavi gören 167 hastanın yakını, örneklemi ise yoğun bakım biriminde en az 24 en fazla 72 saat süresince yatarak tedavi gören 99 hastanın gönüllü olarak çalışmaya katılmayı kabul eden 99 yakını oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında evrenin tümüne ulaşılması hedeflenmiş fakat ölüm, çalışmaya katılmayı kabul etmeme, herhangi bir yakını bulunmaması gibi nedenlerle %60'ına ulaşılabilmiştir.

Hasta yakınlarına yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve yakınlık derecesinin sorgulandığı bir Sosyodemografik Bilgi Formu (SBF), Hastane Anksiyete ve Depresyon Ölçeği (HADÖ) ve Yoğun Bakım Birimlerinde Hasta Yakınları Gereksinim Ölçeği, Kardiyovasküler Cerrahi Hemşiresi eşliğinde yoğun bakım birimi bekleme salonunda uygulanmıştır.

İstatistiksel Analiz

Tanımlayıcı istatistiklerde; yüzde ve ortalamalar, cinsiyet ve yakınlık derecesi gruplarının karşılaştırılmasında ise t testi ve Tek Yönlü ANOVA testi; ölçek puanları arasındaki ilişkinin belirlenmesinde ise Pearson iki yönlü

korelasyon analizi kullanılmıştır. $p < 0,05$ düzeyi istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiş, istatistiksel analizler için Statistical Package for Social Sciences, versiyon 16.0 (SPSS Inc., Chicago, IL, ABD) paket programı kullanıldı. Araştırmaya başlamadan önce Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan 29.02.2016 tarih ve 003 sayılı etik kurul onayı ve araştırmanın uygulanacağı Hitit Üniversitesi Çorum Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesinden uygulama izni alınmıştır. Anketler uygulanmadan önce katılımcılara araştırma hakkında anlaşılır bir şekilde ayrıntılı bilgi verilmiş ve bilgilendirilmiş yazılı onam alınmıştır.

Hastane Anksiyete ve Depresyon Ölçeği (HADÖ): Zigmond ve Snaith (1983) tarafından, anksiyete ve depresyon belirtilerinin taranması amacıyla geliştirilmiş 14 maddelik bir öz bildirim ölçeğidir (6). Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Aydemir ve ark. (1997) tarafından yapılmıştır. 14 maddenin 7'si anksiyete, diğer 7'si ise depresyon belirtilerini araştırmaktadır. Yanıtlar 0-3 arasında değişen dördümlük Likert biçimindedir. Alınan puanlar arttıkça anksiyete veya depresyon belirtisi düzeyinin arttığı belirtilmektedir. Cronbach alpha değerinin anksiyete ve depresyon alt ölçekleri için sırasıyla 0,85 ve 0,77 olarak bulunduğu belirtilmektedir (7).

Yoğun Bakım Birimlerinde Hasta Yakınları Gereksinim Ölçeği: Molter (1979) tarafından, yoğun bakımda yatan hastaların gereksinimlerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş öz bildirim ölçeğidir (8). Bu çalışmada kullanılan ölçek formunun Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Büyükçoban S. ve ark. (9) tarafından 2015 yılında yapılmıştır. Orijinalinde 45 madde ve 5 alt ölçekten oluşan ölçeğin Büyükçoban S ve ark. (9) tarafından yapılan Türkçeye uyarlama çalışmasında ölçek 40 madde ve 3 alt ölçekten oluşturulmuştur. Cronbach alpha değerinin Güvenlik/yakınlık, Destek/konfor ve Bilgi alt ölçekleri için sırasıyla 0,83; 0,92; 0,84 olarak bulunduğu belirtilmektedir. Yanıtlar 1-4 arasında değişen dördümlük Likert biçimindedir. Alınan puanlar arttıkça gereksinim düzeyinin arttığı belirtilmektedir. Ölçeğin bu çalışmada kullanımı için yazarlarından yazılı izin alınmıştır.

Bulgular

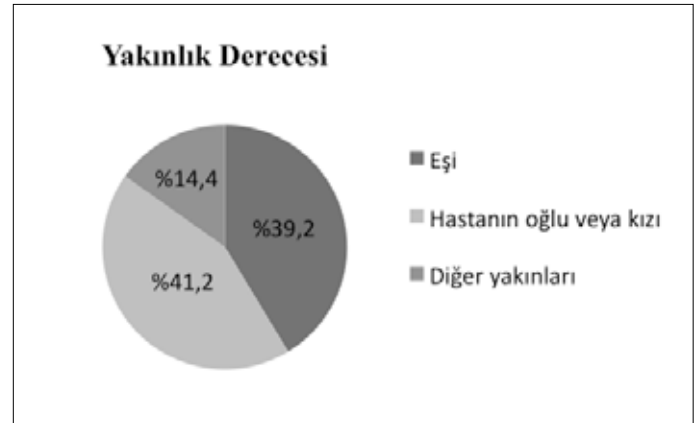
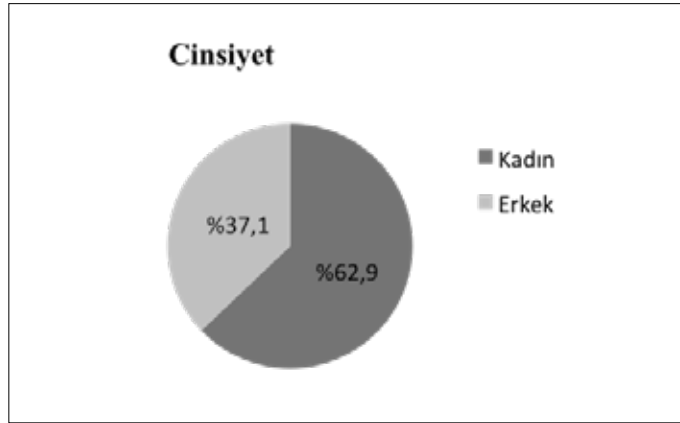
1. Sosyodemografik Veriler

Hasta yakınlarının yaş ortalamasının $43,80 \pm 12,91$ olduğu, %62,9'unun kadın olduğu, %41,2'sinin hastanın oğlu veya kızı olduğu görülmüştür (Şekil 1).

2. Cinsiyete Göre Yapılan Karşılaştırmalar

Cinsiyet değişkenine göre yapılan karşılaştırmalarda HADÖ alt ölçeklerinden güvenlik/yakınlık, destek/konfor ve bilgi puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0,05$).

Bununla birlikte hasta yakınlarının cinsiyet açısından anksiyete ve depresyon alt ölçek puanlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Buna göre; kadın hasta yakınlarının "anksi-

Şekil 1. Hasta yakınlarının sosyodemografik özellikleri.

Tablo 1. Cinsiyete göre yapılan karşılaştırma sonuçları.

	n	Ort±SS	t	p
Anksiyete				
Kadın	61	16,45±4,86	2,829	0,006*
Erkek	36	13,27±6,09		
Depresyon				
Kadın	61	16,88±4,39	2,888	0,005*
Erkek	36	14,02±5,19		

Tablo 2. Yakınlık düzeyine göre yapılan ANOVA testi sonuçları.

	n	Ort±SS	f	p
Güvenlik/ yakınlık				
Eşi	38	37,44±1,99	2,905	0,06
Diğer aile bireyleri	45	38,64±2,62		
Akraba olmayan	14	37,57±2,50		
Destek/konfor				
Eşi	38	58,02±5,57	0,081	0,92
Diğer aile bireyleri	45	57,71±5,25		
Akraba olmayan	14	57,91±3,04		
Bilgi				
Eşi	38	28,94±2,16	3,348	0,039*
Diğer aile bireyleri	45	30,48±3,13		
Akraba olmayan	14	29,71±2,52		
Anksiyete				
Eşi	38	16,18±5,15	2,657	0,07
Diğer aile bireyleri	45	15,44±5,11		
Akraba olmayan	14	12,28±7,12		
Depresyon				
Eşi	38	17,15±3,98	3,496	0,034*
Diğer aile bireyleri	45	15,46±4,36		
Akraba olmayan	14	13,35±7,36		

yete" ve "depresyon" alt ölçek puanları erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 1).

3. Yakınlık Düzeyine Göre Yapılan Karşılaştırmalar

Yakınlık düzeyine göre yapılan karşılaştırmalarda olguların bilgi ve depresyon alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Yapılan Scheffe testinde hastanın eşi olan yakınlarının "bilgi" gereksinim puanlarının diğer aile bireylerinden (ye-

tişkin çocuğu, anne veya babası, kardeşi) ($p=0,039$), ayrıca eşlerin "depresyon düzeyinin" akraba olmayan yakınlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 2).

4. En Önemli Aile Gereksinimleri

Hasta yakınlarının en önemli olarak gördükleri gereksinimlerine ait maddeler sıralandığında, ilk 10 maddeden 7'sinin güvenlik/yakınlık alt ölçeğine ait olduğu, 2 maddenin bilgi alt ölçeğine ve 1 maddenin de destek/konfor alt ölçeğine ait olduğu saptanmıştır. Ölçek maddelerinin puan ortalamaları 2,13±0,79 ile 3,86±0,38 arasında değişmektedir. En önemli görülen gereksinim "Hastane personelinin hastamla ilgilendiğinden emin olmak" ve en az önemli görülen gereksinim "İstediğim zaman yalnız kalamak" şeklindedir (Tablo 3).

5. Ölçek Korelasyonları

Hasta yakınlarının ölçek puan ortalamalarına bakıldığında destek/konfor alt ölçeğinin 57,91±5,09, güvenlik/yakınlık alt ölçeğinin 38,02±2,42, bilgi alt ölçeğinin 29,77±2,77 olduğu saptanmıştır. Depresyon alt ölçeği puan ortalaması 15,82±4,88 ve anksiyete alt ölçeği puan ortalaması ise 15,27±5,54'dir (Tablo 4).

Ölçek puanları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi için yapılan karşılaştırmalarda, güvenlik/yakınlık alt ölçeği ile anksiyete ve depresyon alt ölçeği arasında anlamlı düzeyde zayıf ilişki saptanmıştır ($p<0,05$).

Tartışma

Yoğun bakım biriminde yatarak tedavi görmekte olan hastaların yakınlarında depresyon ve anksiyete belirtilerinin yaygın olarak gözleendiği gösterilmiştir (10-12). Hasta yakınlarında saptanan psikolojik sorunların hastalığın ciddiyeti ile ilişkili olduğundan bahsedilmektedir (13). Başka bir çalışmada ise hasta taburcu olacak kadar iyi durumda da olsa, ölüme yakın da olsa yoğun bakımda yatış sırasında yakınlarında depresyon ve anksiyete belirtilerinin yüksek bulunduğunu belirtilmektedir (14). Yoğun bakımda hastası olan aile bireylerinin %80'inin sınırda anksiyete ve %70'inin sınırda depresyon belirtilerine, ayrıca %80'inden fazlasının ise yorgunluk, üzüntü, korku gibi diğer fiziksel ve duygusal belirtilere sahip olduğu saptanmıştır (12). Diğer bir çalışma ise bu oranların anksiyete için %73,4 ve depresyon için %35,3 olduğunu bildirmektedir (14).

Erzurum ilinde yapılan bir çalışmada "hastaların ailelerinin hasta hakkında bilgi alma ve psikolojik destek gereksinimlerinin kendi kişisel ve fiziksel gereksinimlerinden daha önemli olduğu" belirtilmektedir (15). Araştırmaların birçoğunda güvenlik gereksinimi ailelerin en fazla önem verdikleri gereksi-

Tablo 3. En önemli 10 gereksinimin puan ortalamaları ve standart sapmaları.

Sıra	Kategori	Ölçek maddesi	Ort. ± SS
1	Güvenlik/yakınlık	Hastane personelinin hastamla ilgilendiğinden emin olmak	3,86±0,38
2	Güvenlik/yakınlık	Hastam için umut olduğunu hissetmek	3,82±0,38
3	Güvenlik/yakınlık	Hastama mümkün olan en iyi tedavinin verildiğinden emin olmak	3,80±0,39
4	Güvenlik/yakınlık	Hastaneden ayrıldığı zaman gözümün arkada kalmaması	3,78±0,41
5	Güvenlik/yakınlık	Sorularımın gerçekçi bir şekilde cevaplanması	3,71±0,45
6	Güvenlik/yakınlık	Hastamın durumuyla ilgili gelişmeleri bilmek	3,66±0,49
7	Destek/konfor	Hastane personeli tarafından anlayışla karşılanma	3,64±0,48
8	Bilgi	Ben evdeyken hastamın durumunda değişiklik olduğunda haber verilmesi	3,60±0,49
9	Bilgi	Hastamın başka bir yere nakli planlanıyorsa fikrimin alınması	3,58±0,51
10	Güvenlik/Yakınlık	Günde en az bir kere hastam hakkında bilgi almak	3,54±0,50

Tablo 4. Ölçek korelasyonları.

		Anksiyete (15,27±5,54)	Depresyon (15,82±4,88)
Destek / Konfor (57,91±5,09)	r	0,176	0,156
	p	0,08	0,12
Güvenlik / Yakınlık (38,02±2,42)	r	0,250*	0,248*
	p	0,014	0,014
Bilgi (29,77±2,77)	r	0,161	0,108
	p	0,11	0,29

nim olarak saptanmıştır (5). Literatürdeki araştırmaların çoğunda güvenlik gereksinimini önem sırasında bilgilendirilme gereksinimi izlemiştir (16-20). Bir kısmında ise yakınlık gereksinimi ikinci sıradaki önemli gereksinim olarak bildirilmiştir (21, 22). Ailelerin en az önem verdikleri gereksinimler ise rahatlık ve destek gereksinimi olarak belirtilmektedir (15).

Cinsiyet; Cinsiyete göre yapılan karşılaştırmalarda, kadınların anksiyete ve depresyon belirti düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatürde, yoğun bakım biriminde yatarak tedavi görmekte olan hastaların yakınlarında depresyon ve anksiyete belirtilerinin yaygın olarak gözlemlendiğini bildiren çalışmalar mevcuttur (20). Yoğun bakım hastalarının yakınlarının gereksinimlerinin araştırıldığı bir çalışmada, kadınların diğer aile üyelerine olan sorumluluklarından dolayı, stres seviyelerinin daha yüksek olduğu ve duygusal olmaya daha fazla meyilli oldukları bildirilmiştir (23). Bu bulgu ile uyumlu olarak emosyonel belirtiler kadın cinsiyet ile ilişkili bulunmuştur (12). Kadınlarda anksiyete belirtilerinin daha yüksek olduğu ve bu durumun ailenin gereksinimlerinden etkilendiği bildirilmektedir (11).

Bununla birlikte, hasta yakınlarının gereksinimleri açısından kadınlar ile erkekler arasında anlamlı farklılık saptanamamıştır. Hasta ailelerinin cinsiyet değişkeni ile gereksinimlerle ilgili aldıkları puanların ortalamaları arasındaki farkı istatistiksel olarak önemli bulmadığını bildiren çalışmalar mevcuttur (15, 23).

Yakınlık Düzeyi; Bu çalışmada, eşlerin bilgi gereksinim düzeyinin hastanın çocuklarından ve diğer yakınlarından daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Literatürde hastaların ebeveynlerinin ve eşlerinin hastanın diğer yakınlarına göre bazı ihtiyaçları daha önemli olarak bildirdikleri, güven ve bilgi gereksinimlerinin hasta yakını hasta ilişkisi ile bağlantılı olduğu bildirilmektedir (18). Ayrıca hasta ile yakınlarının ilişki düzeyleri ile yakınlık gereksinimi açısından istatistiksel olarak anlamlı ilişki bildirilmiştir (17). Hasta yakının gereksinimlerinde yakınlık düzeyi açısından farklılık saptanmayan çalışmalar da mevcuttur (16).

En Önemli Gereksinimler; Bu çalışmada en önemli olarak bulunan on gereksinimden yedisinin güvenlik/yakınlık alt ölçeğine ait olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, literatürde yer alan bu konu ile ilişkili yapılmış çalışmalardan güvenlik gereksinimini ilk sırada bulan araştırma bulgularını desteklemektedir (16-26). Hatta Amerika'da yapılan bir çalışmada bu çalışmayla benzer şekilde en önemli on maddeden yedisinin güvenlik alt ölçeğine ait olduğu belirtilmektedir (24). Ayrıca yine birçok araştırmanın sonuçlarında yakınlık gereksinimi en önemli gereksinimler arasında bildirilmiştir (19, 21, 22, 25).

Literatürde yer alan 15 farklı makalenin sonuçlarının değerlendirildiği bir çalışmada en önemli olarak belirtilen 10 maddeden "Sorularımın gerçekçi bir şekilde cevaplanması", "Hastane personelinin hastamla ilgilendiğinden emin olmak", "Hastama mümkün olan en iyi tedavinin verildiğinden emin olmak", "Hastamın durumuyla ilgili gelişmeleri bilmek", "Günde en az bir kere hastam hakkında bilgi almak" şeklindeki 5 maddenin bu araştırma sonucunda da en önemli ilk 10 madde arasında olduğu görülmektedir. Ayrıca bu araştırmada en önemsiz olduğu tespit edilen "İstedğim zaman yalnız kalabilmek" maddesi de söz konusu çalışmada önemsiz maddeler listesinde 5. sıradadır (27). Ayrıca bu araştırmada en önemli olarak belirtilen "Hastane personelinin hastamla ilgilendiğinden emin olmak" gereksiniminin literatürde yer alan birçok çalışmada da en önemli gereksinimlerden olduğu belirtilmektedir (25, 28, 29). Araştırmamızda en önemsiz olarak bulunan "İstedğim zaman yalnız kalabilmek" gereksiniminin en önemsiz gereksinimlerden olduğunu bildiren çalışmalara rastlanmıştır (28, 29).

Anksiyete ve Depresyon ile Gereksinimlerin İlişkisi; Araştırmamız sonucunda hasta yakınlarının anksiyete ve depresyon belirti düzeylerinin güvenlik/yakınlık gereksinimi ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Güvenlik gereksiniminin anksiyete düzeyi üzerinde önemli etkisi olduğunu bildirilmektedir (24). Literatürde yer alan diğer araştırma bulguları ise genellikle bilgilendirmenin anksiyete azaltıcı etkisinden bahsetmektedir (30, 31). Yoğun bakım biriminde tedavi gören hastaların yatıştan itibaren 1. ve 7. günlerindeki anksiyete ve depresyon belirti düzeylerinin değerlendirildiği bir çalışmada, depresyon düzeyinin ilk haftada yavaş yavaş gelişmeye başladığını anksiyete düzeyinin ise dalgalandığı ve hastanın durumunun şiddetinden etkilendiği belirtilmektedir (32).

Çalışma Kısıtlılıkları

Araştırmamızın en önemli kısıtlılığı, nispeten düşük olan örneklem sayısıdır. Örneklem grubunun artması sosyokültürel farklılıkların daha homojen hale gelmesini sağlayabilir. Öte yandan demografik özelliklerin çok farklı olmaması bu kısıtlılığın etkisini minimize etmektedir.

Sonuç

Yoğun bakımda hastası olan hasta yakınları yüksek anksiyete ve depresyon belirtileri sergilemekte, güvenlik ve yakınlık gereksinimlerini yoğun olarak hissetmektedir. Bu gereksinimlerin karşılanmasının hasta yakınlarının anksiyete ve depresyon belirtilerini azaltabileceği düşünülebilir. Kadın hasta yakınlarının erkeklerden daha fazla anksiyete ve depresyon belirtilerine sahip olduğu ve eşlerin hastayla ilişkili bilgi gereksinimlerinin diğer yakınlarla göre fazla olduğu sonucuna varılmıştır.

Hasta yakınlarının güvenlik ve yakınlık gereksinimlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ihtiyacına verdikleri önemi ortaya koymaktadır.

Güvenlik ve yakınlık gereksiniminin anksiyete ve depresyonla ilişkili olması, hastasının güvende olduğunu düşünen ve yoğun bakım personelini kendine daha yakın hisseden hasta yakınlarının, bakım vermeye ilişkin yaşadıkları sıkıntıların azalacağı, böylece depresyon ve anksiyete düzeylerinin de azalacağı şeklinde yorumlanabilir.

Kaynaklar

- Silver HJ, Wellman NS. Family caregiver training is needed to improve outcomes for older adults using home care technologies. *J Am Diet Assoc* 2002; 102: 831-6. [CrossRef]
- Dedeli Ö, Durmaz Akyol A. Yoğun bakım hastalarında psikososyal sorunlar. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi* 2008; 12: 26-32.
- Aktaş Y, Baysan Arabacı L. Yoğun bakımda hasta ve ailesiyle iletişim. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi* 2016; 1: 39-43.
- Choi J, Tate JA, Hoffman LA, Schulz R, Ren D, Donahoe MP, et al. Fatigue in family caregivers of adult intensive care unit survivors. *J Pain Symptom Manage* 2014; 48: 353-63. [CrossRef]
- Fumis RR, Ranzani OT, Faria PP, Schettino G. Anxiety, depression, and satisfaction in close relatives of patients in an open visiting policy intensive care unit in Brazil. *J Crit Care* 2015; 30: 440. [CrossRef]
- Zigmond AS, Snaith RP. The hospital anxiety and depression scale. *Acta Psychiatr Scand* 1983; 67: 361-70. [CrossRef]
- Aydemir O. Hastane anksiyete ve depresyon ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Derg* 1997; 8: 187-280.
- Molter NC. Needs of relatives of critically ill patients: a descriptive study. *Heart Lung* 1979; 8: 332-9.
- Büyükçoban S, Çiçeklioğlu M, Yılmaz ND, Civaner MM. Adaptation of the Critical Care Family Need Inventory to the Turkish population and its psychometric properties. *PeerJ* 2015; 3: DOI: 10.7717/peerj.1208. eCollection 2015. [CrossRef]
- Pochard F, Azoulay E, Chevret S, Lemaire F, Hubert P, Canoui P, et al. Symptoms of anxiety and depression in family members of intensive care unit patients: ethical hypothesis regarding decision-making capacity. *Crit Care Med* 2001; 29: 1893-7. [CrossRef]
- Davidson JE. Family-centered care: meeting the needs of patients' families and helping families adapt to critical illness. *Crit Care Nurse* 2009; 29: 28-34. [CrossRef]
- McAdam JL, Dracup KA, White DB, Fontaine DK, Puntillo KA. Symptom experiences of family members of intensive care unit patients at high risk for dying. *Crit Care Med* 2010; 38: 1078-85. [CrossRef]
- Liu W, Zhu J, Liu J, Guo Q. Psychological state and needs of family member caregivers for victims of traumatic brain injury: A cross-sectional descriptive study. *Int J Nurs Pract* 2015; 2: 231-6. [CrossRef]
- Pochard F, Darmon M, Fassier T, Bollaert PE, Cheval C, Coloigner M, et al. Symptoms of anxiety and depression in family members of intensive care unit patients before discharge or death. A prospective multicenter study. *J Crit Care* 2005; 20: 90-6. [CrossRef]
- Uzun Ö, Özer N, Çevik Akyıl R. Bazı cerrahi kliniklerde ve cerrahi yoğun bakım ünitelerinde yatan hastaların ailelerinin gereksinimleri. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2002; 34: 39-45.
- Dharmalingam T, Kamaluddin M, Hassan S, Zaini R. The Needs of Malaysian Family Members of Critically Ill Patients Treated in Intensive Care Unit, Hospital Universiti Sains Malaysia. *Malaysian Journal of Medicine and Health Sciences* 2016; 12: 9-17.
- Zainah M, Sasikala M, Nurfaeza M, Ho S. Needs of family members of critically ill patients in a critical care unit at Universiti Kebangsaan Malaysia Medical Centre. *Med & Health* 2016; 11: 11-21. [CrossRef]
- Al Ghabeesh S, Abu-Snieneh H, Abu-Shahrer L, Abu-Sneineh F, Alhawamdeh M. Exploring the self-perceived needs for family members having adult critically ill loved person: Descriptive study. *Health* 2014; 6: 3005-12. [CrossRef]
- Gundo R, Bodole F, Lengu E, Maluwa A. Comparison of nurses' and families' perception of family needs in critical care unit at referral hospitals in Malawi. *Open J Nurs* 2014; 4: 312-20. [CrossRef]
- Kumar P, Nagendra K, Krishna A, Thippeswamy N, Kotabal R. Needs of family members of critically ill patients in intensive care unit of a tertiary hospital. *Int J Prevent Curat Comm Med* 2015; 1: 70-3.
- Mendonca D, Warren N. Perceived and unmet needs of critical care family members. *Crit Care Nurs Q* 1998; 21: 58-67. [CrossRef]
- Maxwell KE, Stuenkel D, Saylor C. Needs of family members of critically ill patients: a comparison of nurse and family perceptions. *Heart Lung* 2007; 36: 367-76. [CrossRef]
- Bandari R, Heravi-Karimooi M, Rejeh N, Mirmohammadkhani M, Vaismoradi M, Snelgrove S. Information and support needs of adult family members of patients in intensive care units: an Iranian perspective. *J Res Nurs* 2015; 20: 401-22. [CrossRef]
- Freichels TA. Needs of family members of patients in the intensive care unit over time. *Crit Care Nurs Q* 1991; 14: 16-29. [CrossRef]
- Shorofi SA, Jannati Y, Moghaddam HR, Yazdani-Charati J. Psychosocial needs of families of intensive care patients: Perceptions of nurses and families. *Niger Med J* 2016; 57: 10-8. [CrossRef]
- Munyiginya P, Brysiewicz P. The needs of patient family members in the intensive care unit in Kigali, Rwanda. *S Afr J Crit Care* 2014; 30: 5-8. [CrossRef]
- Padilla Fortunatti CF. Most important needs of family members of critical patients in light of the critical care family needs inventory. *Invest Educ Enferm* 2014; 32: 306-16. [CrossRef]
- Liew SL, Dharmalingam TK, Ganapathy GK, Muniandy RK, Johnny NGU, Lily NG. Need domains of family members of critically-ill patients: A Borneo perspective. *Borneo Journal of Medical Sciences* 2018; 12: 27-33.
- Freitas KSKM, Ferreira KASL. Family members' needs at intensive care units: comparative analysis between a public and a private hospital. *Rev Lat Am Enfermagem* 2007; 15: 84-92. [CrossRef]
- Gaeni M, Farahani MA, Seyedfatemi N, Mohammadi N. Informational support to family members of intensive care unit patients: the perspectives of families and nurses. *Glob J Health Sci* 2014; 7: 8-19. [CrossRef]
- Gürkan A. Bütüncül yaklaşım: Yoğun bakımda hastası olan aile üyeleri. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*. 2009; 13: 1-5.
- Bolosi M, Peritogiannis V, Tzimas P, Margaritis A, Milios K, Rizos D. Depressive and anxiety symptoms in relatives of intensive care unit patients and the perceived need for support. *J Neurosci Rural Pract* 2018; 9: 522-8. [CrossRef]